

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:		7
Záchrana osob	Metodický list číslo	0
	Vydáno dne: 29. října 2001	Stran: 3

I.

Charakteristika

- 1) *Při zásahu má záchrana osob přednost před záchranou zvířat a majetku. Cílem činnosti jednotky při záchraně osob a zvířat je odstranění bezprostředního ohrožení jejich života¹.*

II.

Úkoly a postup činnosti

- 2) *Velitel zásahu rozhoduje o zahájení a ukončení činnosti k záchraně osob, zvířat a majetku a určí, které osoby, která zvířata nebo který majetek budou zachráněny přednostně².* V případě nebezpečí z prodlení mohou o způsobu záchrany osob rozhodnout hasiči provádějící záchranné práce, členové průzkumné skupiny apod. Stanoví se takový způsob záchrany, který je v daném okamžiku nejbezpečnější jak pro zachraňované osoby, tak i pro zachraňující.
- 3) Velitel zásahu při hromadné záchraně určí místo, kde budou zachraňované osoby shromažďovány, evidovány a kde jim popř. bude poskytnuta další pomoc.
- 4) Vyhledávání osob. V případě, že byla podána zpráva nebo lze předpokládat, že v určitém místě či prostoru mohou být ohrožené osoby, které však průzkumná skupina nenašla, je nezbytné pečlivě prohledat i takové prostory, kde za normálních okolností nelze předpokládat možnost úkrytu (např. šachta technologických rozvodů v bytových jádrech, prostor pod vanou, koše na prádlo). Zvláštní pozornost je třeba věnovat při vyhledávání dětí.
- 5) K záchraně osob se využívají přednostně stavební a konstrukční prvky a zařízení budov, určené k evakuaci osob nebo zásahu jednotky (např. únikové a zásahové cesty, požární a evakuační výtahy, požární žebříky).
- 6) Při záchraně je třeba používat (kromě krajních případů, kdy jiná možnost nezbývá) pouze určené ochranné prostředky a pomůcky. Zachraňující musí dbát také na to, aby nemohlo dojít k úrazům zachraňovaných (např. odebrání ostrých předmětů, brýlí). Nedostatky, které se navenek projeví při záchraně, mohou mít negativní důsledky na ostatní osoby čekající na svou záchranu.
- 7) Mezi obvyklé způsoby záchrany osob patří:
 - a) samostatný odchod osob, kterým hrozí bezprostřední ohrožení, způsobem a směrem, který určí velitel zásahu (např. nezakouřené únikové cesty, otevřené únikové východy),
 - b) vyvedení ohrožených osob, které ztratili orientaci, nemohli uniknout zakouřenými únikovými cestami nebo pokud to vyžaduje stav zachraňovaných,

¹ § 14 odst. 1 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb.

² § 26 odst. 1 písm. c) vyhlášky MV č. 247/2001 Sb.

- c) vnesení ohrožených osob, které se nemohou samy pohybovat,
 - d) záchrana pomocí výškové techniky,
 - e) záchrana pomocí záchranných prostředků (např. přenosné žebříky, záchranné tunely, plachty, seskokové matrace),
 - f) záchrana pomocí lezecké techniky,
 - g) záchrana osob pomocí vrtulníků,
 - h) uměle vytvořené otvory ve stavebních konstrukcích,
 - i) vyproštění osob z trosek, z havarovaných vozidel apod.,
 - j) odvoz osob na palubě člunů nebo jiné techniky z ohrožených míst.
- 8) Je-li znemožněn transport zachraňované osoby, považuje se za záchranu zabezpečení životních funkcí a podmínek pro přežití.
 - 9) Při použití automobilových nebo přenosných žebříků je vhodné zachraňované osoby jistit lanem.
 - 10) Při použití výškové techniky s košem zabezpečuje přepravu osob v koši určený hasič.
 - 11) **Velitel zásahu může rozhodnout o nedodržení technických podmínek požární techniky a věcných prostředků, jestliže hrozí nebezpečí z prodlení při záchráně života osob³.**
 - 12) Při záchráně většího množství osob se určí jejich pořadí. Pořadí určí velitel zásahu nebo jím pověřený velitel jednotky či skupiny provádějící záchranu nebo záchranář, který je se zachraňovanými osobami v přímém kontaktu. Záchrana osob probíhá zpravidla v pořadí děti, ženy, starci, muži. Je však třeba zvážit momentální stav zachraňovaných osob.
 - 13) Velitel zásahu posoudí, zda je potřebné provést evakuaci osob, které nejsou bezprostředně ohroženy na životech, ale vlivem události může k takovému ohrožení dojít. S ohledem na uvedenou skutečnost může přijmout opatření k uzavření místa zásahu pro zde nežádoucí osoby.
 - 14) V případě potřeby velitel zásahu zajistí přivolání lékařské pomoci zachraňovaným osobám. Do jejího příjezdu poskytují první pomoc hasiči. Při větším počtu raněných je třeba vytvořit místo, kde se budou zranění soustřeďovat.
 - 15) Opatření pro zvládnutí paniky:
 - a) *Předejít panice a informovat.* Nedostatek informací může být jednou z příčin vedoucích ke vzniku paniky a v konečném důsledku může mít nepříznivý vliv na provedení záchrany. V případě potřeby mohou být tyto informace cílené, směřované k potřebám záchranářů. Velitel zásahu zajistí včasnou informovanost ohrožených osob o blížící se pomoci. Skupina určená k provedení záchrany musí zachraňované s dostatečnou srozumitelností a s přehledem uklidnit, informovat o stanoveném způsobu záchrany, o jeho bezpečnosti a případných dalších skutečnostech, které je vhodné v daný okamžik sdělit.
 - b) *Sebevědomí a připravenost hasičů.* Při provádění záchrany osob je třeba postupovat rychle, energicky, ale zároveň s rozvahou. Sebevědomé vystupování při záchráně spolu s perfektní znalostí technických prostředků použitých k záchráně, včetně postupu záchrany, působí na zachraňované osoby velice příznivě a hlavně uklidňujícím dojmem. Pokud ohrožené osoby vycítí nerozhodnost v chování hasičů, může u nich dojít ke vzniku nedůvěry ke zvolenému způsobu jejich záchrany.
 - c) *Razance.* Při záchráně osob mohou nastat situace, kdy nelze z různých důvodů racionálně vysvětlit ohroženým osobám nutnost jejich záchrany (např. osoby

³ § 26 odst. 9 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb.

s duševními poruchami, se sníženou schopností vnímání, pod vlivem narkotik, alkoholu). Takové osoby mohou odmítat svou záchranu, a to i projevem fyzického násilí. V těchto případech je třeba zasáhnout s patřičnou razancí.

- 16) **Velitel zásahu je oprávněn na nezbytnou dobu záchranu osob, zvířat nebo majetku přerušit v případě, kdy již nelze, ani přes vynaložení všech dostupných sil a prostředků, osoby, zvířata nebo majetek zachránit anebo pokračování v zásahu by bezprostředně ohrožovalo život zasahujících hasičů**⁴. Pokračovat v záchraně lze až po změně okolností z pozice zachraňujícího nebo z pozice ohrožení.
- 17) Záchrana osob při požáru se v některých případech provádí současně s hašením požáru. Jsou-li lidé bezprostředně ohroženi požárem nebo je cesta k záchraně odříznuta, anebo odříznutí hrozí, je použití proudů bezpodmínečné. Nestačí-li síly a prostředky současně k hašení požáru a záchraně osob, použijí se veškeré síly a prostředky k záchraně. Jestliže rychlé nasazení proudů k hašení může zmenšit ohrožení životů osob, pak je třeba nejprve hasit požár na cestách záchrany a potom provádět záchranné práce.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 18) Při záchraně osob je nutné počítat s následujícími komplikacemi:
- a) možnost vzniku paniky zachraňovaných osob,
 - b) velká psychická a fyzická zátěž hasičů a jejich vyčerpání, vznik stresových situací u hasičů i u zachraňovaných,
 - c) velká spotřeba dýchací techniky (zátěž hasičů, potřeba dýchací techniky pro zachraňované),
 - d) potřeba předlékařské první pomoci zachraňovaným, popř. lékařské pomoci, zabezpečení zachráněných před povětrnostními vlivy,
 - e) snaha některých zachraňovaných se vracet zpět nebo neochota, odpor k opuštění místa, kde jim hrozí nebezpečí, zvláštní chování některých skupin osob (např. děti, zdravotně postižení), omezená schopnost pohybu osob,
 - f) nepřehledná situace v počtech lidí potřebujících záchranu,
 - g) nedostatek výškové techniky a další speciální techniky, např. pro vyproštění osob,
 - h) nepřístupné cesty pro záchranu vnitřkem budov z důvodu rozsahu požáru,
 - i) nebezpečí pramenící z druhu události a charakteru prostoru, odkud je třeba zachraňovat osoby (např. otrava, přehřátí organismu, popálení, poleptání, pád, ztráta orientace),
 - j) vyšší potřeba sil a prostředků.

⁴ § 14 odst. 2 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb.